

Karkamış

GDA006

Çok Acil
Gerileme (-1)

Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*) © Cüneyt Öğütüzün

Yüzölçümü : 16061 ha	Yükseklik : 325 m - 565 m
Boylam : 38,00°D	İl(ler) : Gaziantep, Şanlıurfa
Enlem : 36,93°K	İlçe(ler) : Birecik, Nizip, Karkamış
Koruma Statüleri : Yok	

■ **Alanın Tanımı**: ÖDA, Birecik ilçesinin güneyine doğru Fırat Nehri boyunca Suriye sınırına kadar uzanır. Alanı batıda Gaziantep ilinin Nizip ilçesi sınırlar. ÖDA içerisinde sulakalan ve bozkırlar olmak üzere iki temel yaşam alanı yer alır. Birecik'ten Suriye'ye doğru Karkamış Barajı'na dönmüş nehir ekosistemi, yer yer sazlıklar ve subasar ağaç toplulukları ile kaplıdır.

Nehir vadisinin güney kesiminde Fırat'ın oluşturduğu kanyonlar bulunmaktadır. ÖDA'nın doğu bölgesinde ise bozkır ve yarı çöl alanları bulunur.

■ **Habitatlar**: Fırat Nehri yatağı boyunca subasar ağaç toplulukları ve sazlıklar bulunur. Sazlıklar ve ağaç toplulukları yer yer kuşlar için çok değerli olan adacıklara dönüşmüştür. Fırat Nehri üzerindeki en iyi korunmuş nehir ekosistemi ÖDA'nın sınırları içinde yer alır.

Özellikle Suriye sınırına yakın bölgelerde Fırat kavaklarının (*Populus euphratica*) genç bireyleri geniş alanlar kaplar. Nehir vadisinin kıyı kesimi ise genişliği kimi zaman 500 metreye yaklaşan sazlıklarla kaplıdır. Fırat nehir yatağının doğusunda yarı çöl ve bozkır özelliği gösteren geniş alanlar bulunmaktadır. Bu bölge seyrek otsu bitkiler ve taşlık alanlarla kaplıdır.

■ **Türler**: Nesli dünya ölçeğinde tehlike altındaki Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*) alanın güney ucu başta olmak üzere pek çok noktada önemli sayılarda bulunur. ÖDA bu tür için muhtemelen Türkiye'deki en önemli yerlerden biridir. Leopar keleri (*Eublepharis agramainyu*) Türkiye'de yalnızca alanın doğusunda yer alan yarı çöl alanlarda yaşamaktadır.

Karkamış, son yıllarda yapılan kış ortası sükusu sayımlarında Türkiye'de en çok sükusunun sayıldığı ilk beş alandan biridir ve alanda düzenli olarak 20 binden daha çok sükusu bulunmaktadır (en çok sayı 2005 yılındaki 118 bin 434 birey). Küçük karabatağın (*Phalacrocorax pygmaeus*) Türkiye'deki en büyük üreme kolonilerinden biri alan sınırları içinde yer alır. Nesli dünya ölçeğinde tehlike altındaki yazördeği (*Marmaronetta angustirostris*) ÖDA'da az sayıda üremektedir. Çizgili ishakkuşu (*Otus brucei*), bozkır toyganı (*Ammomanes deserti*) ve alaca yalçapkanı (*Ceryle rudis*) bölgede yuvlayan diğer nadir kuş türleri arasında yer almaktadır.

■ **Alan Kullanımı**: Bozkır ve yarı çöl alanlarda küçükbaş hayvancılık yapılmakta olup, hayvanlar düzensiz ve gelişmiş olarak otlatılmaktadır. Bunun yanında fındık yetiştiriciliği başta olmak

üzere tarım, alandaki geçim kaynaklarının başında gelmektedir.

Alan kuş gözlemciliği için oldukça önemli bir bölgedir. Yerli ve yabancı gözlemciler özellikle bahar ve yaz aylarında nadir kuş türlerini izlemek için alanı ziyaret etmektedir. Göl alanında düşük miktarda balıkçılık yapılmaktadır.

■ **Tehditler**: Yakın gelecekte Karkamış Barajı yan duvarlarının (kuzey güney istikametinde uzanan) yenilenmesi ve su miktarının yükletilmesi planlanmaktadır. Suyun yükselmesi halinde kuşlar için önemli ağaç adacıkları ve sazlıklar yok olacaktır. Bu durum, özellikle bölgede üreyen ve alanı dinlenmek için kullanan kuşların sayılarında düşüşe neden olacaktır.

Çakıl ocakları bölgede gelişigüzel çalışmakta ve kum çıkarma alanlarını genişletilebilirken sazlıklar yok etmektedir. Devamlı olarak çakıl çıkarıldığı için nehrin doğal yapısında bozulmalar meydana gelmiştir. Alandaki bozkır ve yarı çöl habitatları plansız ve düzensiz fındık yetiştiriciliğinden dolayı tehdit altındadır. Özellikle keklik ve ördek türlerine yönelik yasadışı avcılık türler üzerindeki tehditlerden biridir.

■ **Koruma Çalışmaları**: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Birecik Belediyesi, Birecik Kaymakamlığı ve Doğa Derneği Birecik bölgesinde birçok koruma çalışmasını ortaklaşa yürütmektedir. Bu kapsamda Mezra beldesinde doğa dostu turizmin altyapısını geliştirmeye yönelik bir dizi çalışma planlanmaktadır.

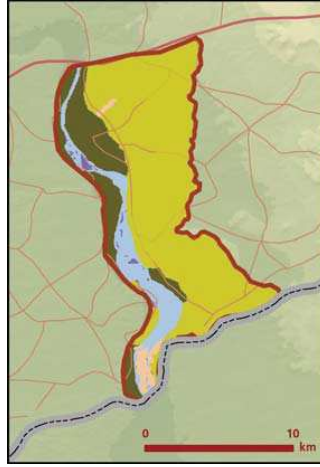
■ Yere İlgili Sahipleri

Şanlıurfa İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Şanlıurfa Milli Parklar Müdürlüğü, Birecik Kaymakamlığı, Birecik Belediyesi, Birecik Jandarması, Mezra Belediyesi, Karkamış Kaymakamlığı, Karkamış Belediyesi.

■ İ. Turan Çetin, Güven Eken

Karkamış önemli doğa alanı topografya haritası

Karkamış önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Çizgili ishakkuşu (*Otus brucei*) © Çağan H. Şekercioğlu

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Ammomanes deserti</i>	0	0	LC	(LC)	5 Çift (Üreme)	C1
<i>Ceryle rudis - Anadolu</i>	0	0	LC	CR	3-5 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Fulica atra - Akdeniz ve Karadeniz</i>	0	0	LC	LC	26000-45930 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Himantopus himantopus - D. Avrupa ve D. Akdeniz</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Marmonetta angustirostris - Doğu Akdeniz</i>	0	0	VU	VU	2-3 Çift (Üreme)	C1
<i>Otus brucei</i>	0	0	LC	(LC)	1-3 Çift (Üreme)	C1
<i>Phalacrocorax pygmeus - GD. Avrupa ve Türkiye</i>	0	0	LC	LC	200 Birey (Kışlama)	C1
<i>Phalacrocorax pygmeus - GD. Avrupa ve Türkiye</i>	0	0	LC	LC	150-250 Çift (Üreme)	C1
<i>Phalacrocorax carbo - Karadeniz ve Akdeniz</i>	0	0	LC	LC	3000-6000 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Porphyrio porphyrio caspius</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Prinia gracilis</i>	0	0	LC	VU	50 Çift (2003 Üreme)	C1
 <i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	C1
 <i>Eublepharis angramainyu - Kara Dağ</i>	0	0	-	LC	Var	B2, C1
<i>Mauremys caspica</i>	0	0	-	LC	Var	C1
<i>Rafetus euphraticus</i>	0	0	EN	EN	Var	A1, C1

Leopar keleri (*Eublepharis angramainyu*) © Bayram Göçmen

Karkamış © Yıldırım Lise